DOMSTOLENS BESLUT (andra avdelningen)
den 13 juli 2000 *

I mål C-8/99 P,

Carmen Gómez de Enterría y Sanchez, tidigare tjänsteman vid Europaparlamentet, Luxemburg (Luxemburg), företrädd av advokaten E. Boigelot, Bryssel, delgivningsadress: advokatbyrån L. Schiltz, 2, rue du Fort Rheinsheim, Luxemburg,

klagande,

angående överklagande av dom meddelad den 17 november 1998 av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt (första avdelningen) i mål T-131/97, Gómez de Enterría y Sanchez mot parlamentet (REGP 1998, s. I-A-613 och II-1855), i vilket det förs talan om upphävande av denna dom,

i vilket den andra parten är:

Europaparlamentet, företrätt av avdelningschefen M. Peter, rättstjänsten, och J. Sant'Anna, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, biträdda av advokaten

* Rättegångsspråk: franska.

D. Waelbroeck, Bryssel, delgivningsadress: Europaparlamentets generalsekretariat, Kirchberg, Luxemburg,

svarande i första instans,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R. Schintgen samt domarna G. Hirsch (referent) och V. Skouris,

generaladvokat: N. Fennelly,

justitiesekreterare: R. Grass,

efter att ha hört generaladvokaten,

följande

Beslut

1 Carmen Gómez de Enterría y Sanchez, före detta tjänsteman vid Europaparlamentet, har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 14 januari 1999, med stöd av artikel 49 i domstolens EG-stadga och motsvarande bestämmelser i domstolens EKSG- och Euratomstadga, överklagat förstainstansrättens dom av den 17 november 1998 i mål T-131/97, Gómez de Enterría y Sanchez mot parlamentet (REGP 1998, s. I-A-613 och II-1855, nedan kallad den

överklagade domen), genom vilken förstainstansrätten ogillade hennes talan om ogiltigförklaring av det beslut om pensionering av klaganden och om avslag på hennes ansökningar om två andra tjänster i samma lönegrad (nedan kallat det omtvistade beslutet), som parlamentet fattade vid sitt möte den 15 och den 16 juli 1996 med stöd av artikel 50 i Tjänsteföreskrifter för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna.

2 Vad gäller de tillämpliga bestämmelserna och bakgrunden till tvisten hänvisar domstolen till punkterna 1—3 samt 4—20 i den överklagade domen.

Den överklagade domen

3 Förstainstansrätten avvisade talan i den mån den avsåg ogiltigförklaring av den del av det omtvistade beslutet i vilken det bekräftas att klagandens ansökan om tjänsten som generaldirektör för generaldirektorat 1 (Sessionstjänsten) vid parlamentet inte har bifallits. Ansökan avslogs den 2 februari 1995 av parlamentets presidium (nedan kallat presidiet), i egenskap av tillsättningsmyndighet, och detta beslut har varken varit föremål för klagomål eller talan om ogiltigförklaring.

4 Vid prövningen i sak underkände förstainstansrätten den första grunden som avsåg att det skett en överträdelse av artikel 176 första stycket i EG-fördraget (nu artikel 233 första stycket EG), på grund av att återinsättande i tjänsten av klaganden inte var den enda tänkbara åtgärden för att säkerställa att förstainstansrättens dom av den 14 maj 1996 i mål T-82/95, Gómez de Enterría y Sanchez mot parlamentet (REGP 1996, s. I-A-211 och II-599, nedan kallad domen av den 14 maj 1996) följs. Genom domen av den 14 maj 1996 ogiltigförklarades presidiets första beslut av den 30 november 1994 om pensionering av klaganden. Enligt förstainstansrätten gjorde den lösning som parlamentet valt och som bestod i att retroaktivt reglera den administrativa och budgetära situationen för klaganden det möjligt att tillgodose såväl klagandens som tjänstens och den nya generaldirektörens intressen — denne tillsattes i september 1995 på klagandens tidigare tjänst — och överensstämde med kraven på god förvaltningssed (punkt 38).

5 Vidare ansåg förstainstansrätten att det omtvistade beslutet inte kunde anses rättsstridigt enbart på grund av att det i detta uttryckligen hänvisades till det beslut som ogiltigförklarades genom domen av den 14 maj 1996, eftersom såväl själva beslutsdelen som det förfarande som ledde till antagandet av beslutet skilde sig åt (punkt 39).

6 Vad gäller den andra grunden, som avsåg åsidosättande av rätten till försvar, fann förstainstansrätten att det var ostridigt mellan parterna att klagandens yttrande av den 4 juli 1996, vilket var riktat till parlamentets ordförande, bifogades till en konfidentiell promemoria från parlamentets generalsekreterare (nedan kallad generalsekreteraren) och att presidiets ledamöter vid mötet den 15 och den 16 juli 1996 hade tagit del av denna promemoria. Det ankom därför på klaganden att bevisa att presidiet inte hade beaktat hennes yttrande av den 4 juli 1996, vilket klaganden inte hade gjort (punkterna 43 och 44).

7 Vad beträffar den tredje grunden, som avsåg en bristfällig motivering, ansåg förstainstansrätten att syftet med att pensionera klaganden, nämligen att presidiet var fast beslutet att omstrukturera hela generalsekretariatet och särskilt översättningsavdelningarna, med lätthet kunde fastställas på grundval av det omtvistade beslutets motivering. Följaktligen skulle det ifrågasatta beslutets motivering anses vara tillräcklig (punkterna 50 och 51).

8 Vad gäller den fjärde grunden, som avsåg att tjänstens intresse hade åsidosatts, fann förstainstansrätten, efter att först ha kontrollerat om parlamentet faktiskt hade gjort en noggrann prövning av de olika intressena i fråga, att parlamentet inte hade åsidosatt tjänstens intresse (punkterna 57—59).

9 Vad beträffar den femte grunden, som avsåg maktmissbruk, fann förstainstansrätten att det inte kunde vara fråga om maktmissbruk, då det omtvistade beslutet inte hade fastställts vara stridande mot tjänstens intresse (punkt 62).

10 Vad slutligen beträffar den sjätte grunden, som avsåg underlåtenhet att vidta åtgärder i rimlig tid, fann förstainstansrätten att även om det ifrågasatta beslutet meddelades med en beklaglig försening, hade denna försening inte inneburit någon kränkning av klagandens rättigheter, vilken rättsenligt hade kunnat anföra klagomål och därefter väcka talan om ogiltigförklaring (punkt 69).

Överklagandet

11 Carmen Gómez de Enterría y Sanchez har i sitt överklagande yrkat att domstolen skall upphäva den överklagade domen och själv avgöra tvisten genom att ogiltigförklara det omtvistade beslutet.

12 Till stöd för sitt överklagande har klaganden åberopat fem grunder, nämligen att artikel 176 i fördraget samt den allmänna rättsprincipen om laga kraft har åsidosatts, att motiveringen är bristfällig, att rätten till försvar har åsidosatts, att artikel 50 i Tjänsteföreskrifter för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna (nedan kallade tjänsteföreskrifterna) har åsidosatts och att den tidsfrist som föreskrivs i artikel 25 andra stycket i tjänsteföreskrifterna inte har iakttagits.

13 Parlamentet har yrkat att överklagandet skall ogillas och att klaganden skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

Domstolens bedömning

Huruvida artikel 176 i fördraget samt den allmänna rättsprincipen om laga kraft har åsidosatts

14 Som första grund har klaganden gjort gällande att förstainstansrätten har åsidosatt artikel 176 i fördraget samt den allmänna rättsprincipen att domstolsavgöranden vinner laga kraft.

15 Klaganden anser att det var felaktigt av förstainstansrätten att i punkt 38 i den överklagade domen fastställa att ogiltigförklaringen av ett beslut om pensionering inte nödvändigtvis medför återinsättande i tjänsten av berörd tjänsteman. Det finns inte något annat sätt att avhjälpa pensionering än att återinsätta tjänstemannen i den tjänst som denne rättsstridigt har fråntagits.

16 I motsats till vad förstainstansrätten har fastslagit, anser klaganden att hennes situation inte har reglerats. Klaganden kan nämligen inte hänföras till någon av de administrativa ställningar som anges i artikel 35 i tjänsteföreskrifterna.

17 Slutligen har klaganden hävdat att det omtvistade beslutet, som är det andra beslutet om pensionering av klaganden, enbart är en bekräftelse av det beslut som ogiltigförklarades genom domen av den 14 maj 1996 och att denna bekräftelse oundvikligen medför att artikel 176 i fördraget har åsidosatts.

18 I punkt 38 i den överklagade domen angav förstainstansrätten att även om en tjänstemans återinsättande i tjänsten *a priori* inte kan uteslutas bland de åtgärder som har till syfte att till fullo följa en dom genom vilken ett beslut om pensionering förklaras ogiltigt, var i detta fall återinsättande i tjänsten av klaganden inte den enda tänkbara åtgärden för att säkerställa att domen av den 14 maj 1996 följdes till fullo. Enligt förstainstansrätten skulle en lösning som består i att ålägga institutionen att återinsätta berörd tjänsteman i tjänsten, när ett beslut om pensionering har ogiltigförklarats, ha varit en överdriven åtgärd i detta fall, eftersom ogiltigförklaringen av beslutet om pensionering av klaganden fattades därför att tjänstemannens rätt att försvara sina intressen hade åsidosatts och det omtvistade beslutet fattades i ett förfarande som inleddes för att rätta till nämnda åsidosättande. Förstainstansrätten ansåg emellertid att den lösning som svaranden valt och som bestod i att retroaktivt reglera den administrativa och budgetära situationen för klaganden gjorde det möjligt att tillgodose såväl klagandens som tjänstens och den nya generaldirektörens intressen — denne tillsattes i september 1995 på klagandens tidigare tjänst — och överensstämde med kraven på god förvaltningssed.

19 Enligt artikel 176 i fördraget skall den institution vars rättsakt har förklarats ogiltig vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa domen om ogiltigförklaring.

20 Det framgår av domstolens rättspraxis att institutionen, för att rätta sig efter domen och följa den fullt ut, skall respektera såväl domslutet i domen som de domskäl som föranlett domslutet och som utgör det nödvändiga stödet för detta, på så sätt att domskälen är nödvändiga för att fastställa den exakta innebörden av domslutet. Det är nämligen i domskälen som den bestämmelse anges som anses vara rättsstridig, och som de exakta skälen redovisas för den rättsstridighet som fastslås i domslutet. Den berörda institutionen skall beakta dessa domskäl när den ogiltigförklarade rättsakten ersätts (dom av den 26 april 1988 i de förenade målen 97/86, 193/86, 99/86 och 215/86, Asteris m.fl. mot kommissionen, REG 1988, s. 2181, punkt 27). Förfarandet i syfte att ersätta denna rättsakt kan således återupptas på exakt det stadium där rättsstridigheten uppstod (se dom av den 3 juli 1986 i mål 34/86, rådet mot parlamentet, REG 1986, s. 2155, punkt 47, svensk specialutgåva, volym 8, s. 673, och dom av den 12 november 1998 i mål C-415/96, Spanien mot kommissionen, REG 1998, s. I-6993, punkt 31).

21 Genom dom av den 14 maj 1996 ogiltigförklarade förstainstansrätten presidiets första beslut av den 30 november 1994 om att med stöd av artikel 50 i tjänsteföreskrifterna pensionera klaganden från hennes tjänst i lönegrad A 1 därför att klaganden inte hade getts tillfälle att försvara sina intressen.

22 Det framgår av punkt 10 i den överklagade domen att parlamentets ordförande genom skrivelse av den 23 maj 1996 underrättade klaganden om att presidiet, i egenskap av tillsättningsmyndighet, vid sitt möte den 20 maj 1996 hade undersökt följderna av domen av den 14 maj 1996 och beslutat att återuppta förfarandet för pensionering av klaganden, för att ge klaganden tillfälle att försvara sina intressen.

23 Det framgår även av punkt 11 i den överklagade domen att klaganden hade ett samtal med generalsekreteraren den 25 juni 1996, då man särskilt diskuterade skälen till att presidiet hade för avsikt att pensionera klaganden.

24 Enligt förstainstansrättens konstateranden i punkt 14 i den överklagade domen hade presidiets ledamöter vid mötet den 15 och den 16 juli 1996 tagit del av protokollet från detta samtal, vilket upprättades den 26 juni 1996, samt klagandens yttrande avseende detsamma daterat den 11 juli 1996.

25 Parlamentet hade således inhämtat klagandens mening avseende tillämpningen av artikel 50 i tjänsteföreskrifterna och således återupptagit förfarandet på det stadium där den rättsstridighet som konstaterades i domen av den 14 maj 1996 uppstod. De åtgärder som parlamentet hade vidtagit för att följa domen har därför avhjälpt de formfel som konstaterades i nämnda dom. I det avseendet är det omtvistade beslutet inte oförenligt med artikel 176 i fördraget.

26 Förstainstansrätten prövade inte om det omtvistade beslutet omfattade frågan huruvida det var felaktigt att klaganden inte återinsattes i tjänsten vid parlamentet under perioden från den 14 maj 1996, den dag då domen om ogiltigförklaring av det första beslutet av den 30 november 1994 om pensionering av klaganden meddelades, till och med den 1 november 1996, den dag då klagandens pensionering började att gälla enligt det omtvistade beslutet. Förstainstansrättens bedömning att de åtgärder som parlamentet vidtog, nämligen att reglera den administrativa och budgetära situationen för klaganden för en begränsad tid under vilken klaganden har gjort gällande att hon borde ha återinsatts i tjänsten, var lämpliga med hänsyn till de berörda intressena, utgör inte en felaktig rättstillämpning. I det avseendet är det således uppenbart att överklagandet inte kan vinna bifall på denna grund.

27 I den mån som det omtvistade beslutet bekräftar det ogiltigförklarade beslutet av den 30 november 1994 om pensionering av klaganden, påpekar domstolen att användningen i det omtvistade beslutet av uttrycket "bekräftar" visserligen kan framstå som tvetydig, men att det av punkterna 19—25 i detta beslut framgår att det omtvistade beslutet i sak inte strider mot artikel 176 i fördraget. Även i det avseendet är det således uppenbart att överklagandet inte kan vinna bifall på denna grund.

28 Samma sak gäller den laga kraft som domen av den 14 maj 1996 vunnit. Denna princip utgör nämligen inte hinder för att parlamentet i enlighet med artikel 176 i fördraget drar konsekvenserna av denna dom genom att avhjälpa de formfel som tidigare konstaterats.

29 Det är följaktligen uppenbart att överklagandet inte kan vinna bifall på den första grunden.

Huruvida motiveringen var bristfällig

30 Som andra grund har klaganden anfört att förstainstansrätten har åsidosatt artikel 190 i EG-fördraget (nu artikel 253 EG), artiklarna 25 andra stycket och 50 i tjänsteföreskrifterna samt den allmänna rättsprincipen att ett beslut måste vara grundat på relevanta skäl. Klaganden anser att förstainstansrätten enbart undersökte om den formellt sett kunde få kännedom om motiveringen till klagandens pensionering utan att förklara hur motiveringen kunde motivera beslutet att pensionera klaganden.

31 Enligt domstolens fasta rättspraxis syftar den i artikel 25 andra stycket i tjänsteföreskrifterna föreskrivna motiveringen till ett beslut som går någon emot till att göra det möjligt för gemenskapsdomstolen att pröva beslutets lagenlighet och ge den berörda parten de upplysningar som är nödvändiga för att denne skall kunna bedöma om beslutet är välgrundat. Frågan huruvida motiveringsskyldigheten har iakttagits skall bedömas mot bakgrund av omständigheterna i fallet, särskilt beslutets innehåll och de åberopade skälens natur (dom av den 19 november 1998 i mål C-316/97 P, parlamentet mot Gaspari, REG 1998, s. I-7597, punkt 26).

32 Domstolen påpekar att enligt punkt 50 i den överklagade domen kunde syftet med att pensionera klaganden, nämligen att "presidiet var fast beslutet att omstrukturera hela generalsekretariatet och särskilt översättningsavdelningarna", med lätthet fastställas på grundval det omtvistade beslutets motivering.

33 Till följd av samtalet med generalsekreteraren den 25 juni 1996 fick klaganden full kännedom om de skäl som föranledde det omtvistade beslutet. I punkt 24 i detta beslut har det angetts att dessa skäl sammanfattades i protokollet av den 26 juni 1996 och att klagandens yttrande bifogades protokollet.

34 Det är således uppenbart att överklagandet inte kan vinna bifall på den andra grunden.

Huruvida rätten till försvar har åsidosatts

35 Som tredje grund har klaganden gjort gällande att presidiet, som fattade det omtvistade beslutet, bland de olika handlingar som uttryckligen nämns i protokollet från presidiets möte och som det påstår sig ha tagit del av, inte nämnde klagandens viktiga yttrande av den 4 juli 1996. Denna handling var emellertid väsentlig för utövandet av rätten till försvar.

36 Enligt klaganden var det felaktigt av förstainstansrätten att i punkt 44 i den överklagade domen fastslå att det ankom på klaganden att bevisa att presidiet inte hade beaktat hennes yttrande av den 4 juli 1996. Det är nämligen omöjligt för klaganden att lägga fram någon sådan bevisning.

37 Domstolen påpekar i det avseendet att enligt förstainstansrättens konstateranden i punkterna 14 och 43 i den överklagade domen prövade presidiet vid sitt möte den 15 och den 16 juli 1996 om artikel 50 i tjänsteföreskrifterna kunde tillämpas på klaganden. Presidiet förde därför till protokollet en konfidentiell promemoria av den 9 juli 1996 från generalsekreteraren, till vilken bifogades sökandens yttrande av den 4 juli 1996.

38 Eftersom denna skrivelse således ingick bland de handlingar som presidiet prövade vid sitt möte den 15 och den 16 juli 1996, under vilket det fattade det omtvistade beslutet, kan överklagandet inte vinna bifall på den grund som avser

att rätten till försvar har åsidosatts. Med hänsyn till detta kunde förstainstansrätten på ett giltigt sätt dra slutsatsen att rätten till försvar inte hade åsidosatts. Följaktligen är det uppenbart att överklagandet inte kan vinna bifall på den tredje grunden.

Huruvida artikel 50 i tjänsteföreskrifterna har åsidosatts

39 Som fjärde grund har klaganden åberopat att artikel 50 i tjänsteföreskrifterna har åsidosatts.

40 Klaganden anser att förstainstansrätten har använt sig av en felaktig rättslig grund genom att den i redogörelsen för de tillämpliga bestämmelserna i tvisten i punkterna 1—3 i den överklagade domen påstod att det förelåg ett nödvändigt samband mellan artiklarna 29 och 50 i tjänsteföreskrifterna, närmare bestämt de tre första styckena i artikel 50. Det föreligger nämligen inte något sådant samband mellan sättet för rekrytering och pensionering av en tjänsteman.

41 Klaganden anser att det var felaktigt av förstainstansrätten att i punkterna 55—59 i den överklagade domen anse att parlamentet inte hade åsidosatt tjänstens intresse. Klaganden har inte ifrågasatt tillsättningsmyndighetens utrymme för skönsmässig bedömning vid bedömningen av vad tjänstens intresse kräver, men hon anser att tjänstens intresse i förevarande fall tycks anges med hänsyn till den som innehar en tjänst och inte med avseende på själva tjänsten. Det har emellertid aldrig styrkts att klagandens yrkesmässiga kvalifikationer inte uppfyller de krav som tjänsten medför.

42 Domstolen konstaterar att det är uppenbart att överklagandet inte kan prövas på grundens första del, eftersom den endast utgör kritik mot att bestämmelser citerades i den överklagade domen och inte kritik mot den del av domen som innehåller domskälen.

43 Grundens andra del förväxlas delvis med den grund som avser att motiveringen var bristfällig. I det avseendet hänvisar domstolen till punkterna 30—34 i detta beslut.

44 Det framgår för övrigt av punkterna 55—59 i den överklagade domen att förstainstansrätten omsorgsfullt prövade det omtvistade beslutets lagenlighet med hänsyn till tjänstens intresse. Slutsatsen av denna prövning var att parlamentet inte hade åsidosatt tjänstens intresse när den tillämpade artikel 50 i tjänsteföreskrifterna i klagandens fall. Eftersom det rör sig om en bedömning av de faktiska omständigheterna kan klaganden inte ifrågasätta denna bedömning inom ramen för detta överklagande. Det är därför uppenbart att överklagandet inte kan prövas på grundens andra del.

Huruvida den tidsfrist som föreskrivs i artikel 25 andra stycket i tjänsteföreskrifterna inte har iakttagits

45 Som femte grund har klaganden slutligen klandrat förstainstansrätten för att ha åsidosatt artikel 25 andra stycket i tjänsteföreskrifterna. Klaganden anser att motiveringen till den överklagade domen är motsägelsefull, eftersom det i punkt 69 angavs att "det [omtvistade] beslutet meddelades med en beklaglig försening" medan det i artikel 25 andra stycket i tjänsteföreskrifterna föreskrivs att berörd tjänsteman "omedelbart" skall meddelas.

46 Domstolen erinrar om att enligt domstolens rättspraxis, som nämns i punkt 69 i den överklagade domen, kan en försening med att låta den berörde få ta del av ett individuellt beslut inte medföra att detsamma skall ogiltigförklaras, eftersom

delgivningen sker efter det att beslutet har fattats och följaktligen inte har någon inverkan på beslutets innehåll.

47 Det är därför uppenbart att överklagandet inte kan vinna bifall på denna grund, som klaganden har åberopat för att ifrågasätta det omtvistade beslutets lagenlighet.

48 Eftersom överklagandet inte kan vinna bifall på någon av de grunder som har åberopats då det är uppenbart att överklagandet i vissa delar inte kan upptas till prövning och i övriga delar är ogrundat, skall överklagandet ogillas i enlighet med artikel 119 i rättegångsreglerna.

Rättegångskostnader

49 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna, som enligt artikel 118 skall tillämpas i mål om överklagande, skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. I artikel 70 i rättegångsreglerna föreskrivs visserligen att institutionerna skall bära sina kostnader i tvister mellan gemenskaperna och deras anställda. Enligt artikel 122 andra stycket i rättegångsreglerna är artikel 70 emellertid inte tillämplig i mål om överklaganden av en tjänsteman eller annan anställd vid en institution. Parlamentet har yrkat att Carmen Gómez de Enterría y Sanchez skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Klaganden har tappat målet och skall därför ersätta rättegångskostnaderna.

På dessa grunder fattar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

följande beslut:

1) Överklagandet ogillas.

2) Carmen Gómez de Enterría y Sanchez skall ersätta rättegångskostnaderna.

Luxemburg den 13 juli 2000

R. Grass

Justitiesekreterare

R. Schintgen

Ordförande på andra avdelningen